

Genel Muhasebe - II

Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
İşletme Bölümü
Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Maddi duran varlıklar; işletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlık kalemlerinin ve bunlarla ilgili birikmiş amortismanların izlendiği hesap grubudur.

- Arazi ve Arsalar
- Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri
- Binalar
- Tesis, Makine ve Cihazlar
- Taşıtlar
- Demirbaşlar
- Diğer Maddi Duran Varlıklar
- Birikmiş Amortismanlar (-)
- Yapılmakta Olan Yatırımlar
- Verilen Avanslar

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Satın alma:

Maddi duran varlıklar, alış maliyeti ile muhasebeleştirilirler.

Alış maliyeti, maddi duran varlığın alış fiyatı ile gümrük vergileri, taşıma sırasındaki sigorta giderleri, taşıma ve montaj giderlerinden meydana gelmektedir.

Ülkemizdeki vergi mevzuatına göre, işletmeler satın aldıkları arazi veya arsalar için yaptıkları noter harcı, mahkeme ve benzeri giderleri arazi veya arsaların alış maliyetine katabildikleri gibi; bu tip giderler genel giderler olarak da işleme tabi tutulabilirler.

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Örnek: İşletme, 35 000 TL.'lik bir makineyi peşin bedelle satın almıştır. Makine için ödenen gümrük vergileri, taşıma ve montaj giderleri 30 000 TL.'dir. Bu tutarlara ilişkin KDV peşin ödenmiştir.

253-TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR 191-İNDİRİLECEK KDV 100-KASA	35 000 3 500	38 500
253-TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR 191-İNDİRİLECEK KDV 100-KASA	30 000 3 000	33 000

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Örnek: Bir arazi 25 000 TL. bedelle kredili olarak satın alınmış ve KDV için de borçlanılmıştır. Satın alma işlemleri sırasında yapılan ve 2 000 TL.'lik kısmı KDV'ye tabi olan 3 200 TL.'lik gider nakden ödenmiştir.

250-ARAZİ VE ARSALAR	25 000	
191-İNDİRİLECEK KDV	2 500	
329-DİĞER TİCARİ BORÇLAR		27 500
770-GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	3 200	
191-İNDİRİLECEK KDV	200	
100-KASA		3 400

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Arsalar, üzerlerinde inşa edilen binalardan ayrı olarak muhasebeleştirilir. Diğer bir deyiş ile, arsalar ve binalar için ayrı hesaplar tutulmaktadır. Arsa ve bina toptan bir bedelle birlikte satın alınmışlarsa da muhasebeleştirme sırasında arsa ve binanın değerleri uygun yollarla saptanmalı ve ayrı hesaplarda muhasebeleştirilmelidir.

Bir arsa, belli bir amaçla satın alınıyorsa, o amaç için kullanılacak duruma gelinceye kadar yapılan bütün giderler arsanın maliyeti kapsamında yer alır.

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Örnek: İşletme, kuracağı fabrikaya kuruluş yeri olarak seçtiği arsayı üzerindeki bina ile birlikte 30 000 TL.'ye peşin olarak satın almış ve 3 000 TL.'lik KDV'yi de peşin ödemiştir. Bu toplam bedelden başka, binanın yıkılması için 4 000 TL. ödenmiş ve binanın enkazının satışından 3 000 TL. tahsil edilmiştir.

MADDİ DURAN VARLIKLAR

250-ARAZİ VE ARSALAR 191-İNDİRİLECEK KDV 100-KASA	30 000 3 000	33 000
250-ARAZİ VE ARSALAR 191-İNDİRİLECEK KDV 100-KASA	4 000 400	4 400
100-KASA 250-ARAZİ VE ARSALAR 391-HESAPLANAN KDV	3 300	3 000 300

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Özel Bir Durum:

Örnek: İşletme 48 000 TL. tutarında bir binek otosunu peşin bedelle satın almıştır.

254-TAŞITLAR	52 800	
-Alış Bedeli 48 000		52 800
-KDV 4 800		
100-KASA		

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Yapılmakta Olan Yatırımlar

İşletme tarafından satın alınan veya üretilen ve inşa edilen duran varlıklara yapılan harcamalar, bu duran varlıklar kullanılmaya hazır hale getirilinceye kadar "Yapılmakta Olan Yatırımlar" hesabında muhasebeleştirilir.

İlgili duran varlık kullanılmaya hazır hale gelince, bu hesapta oluşan maliyet ilgili duran varlık hesabına devredilir.

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Örnek: İşletme, yönetim binası olarak kullanmak üzere bina inşaatına başlamış ve çeşitli tarihlerde 30 000 TL.'lik, 20 000 TL.'lik ve 25 000 TL.'lik harcamalarda bulunmuştur. Bu harcamalar ve KDV ödemeleri peşin olarak gerçekleştirilmiştir. Bu harcamalar sonucunda bina kullanım amacına hazır duruma gelmiştir.

258-YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	30 000	
191-İNDİRİLECEK KDV	3 000	
100-KASA		33 000

MADDİ DURAN VARLIKLAR

258-YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR 191-İNDİRİLECEK KDV 100-KASA	20 000 2 000	22 000
258-YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR 191-İNDİRİLECEK KDV 100-KASA	25 000 2 500	27 500
252-BİNALAR 258-YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	75 000	75 000

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Maddi duran varlıkların işletme faaliyetlerinde kullanılmaları sırasında bunlarla ilgili olarak yapılan harcamalar iki grupta toplanır:

Hasılat harcamaları: İşletmelerin maddi duran varlıklardan tam olarak yararlanabilmek için yaptıkları normal bakım, tamir ve temizleme giderlerine hasılat harcamaları denir. Bu gider kalemleri genel giderler sınıflaması altında yer alırlar.

Sermaye harcamaları: Maddi duran varlıkları genişletmek veya ekonomik değerini sürekli olarak artırmak amacıyla yapılan giderlere sermaye harcamaları denir. Bu harcamalar duran varlıkların maliyet bedellerine eklenirler. Yatırım giderleri, ilgili maddi duran varlığın mevcut hizmet süresini de genellikle artırdığından, yıllık amortisman tutarları yeni hizmet süresi gözönünde tutularak yeniden hesaplanır.

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Amortismanına tabi maddi duran varlıkların satılması

Örnek: Alış maliyeti 40 000 TL. olan bir demirbaş, 17 000 TL.'ye peşin bedelle satılmıştır. Satış tarihinde demirbaşın 18 000 TL.'lik kısmı itfa edilmiştir. Bu işlemle ilgili KDV peşin tahsil edilmiştir.

100-KASA	18 700	
257-BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR	18 000	
659-DİĞER OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR	5 000	40 000
255-DEMİRBAŞLAR		1 700
391-HESAPLANAN KDV		

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Amortismanına tabi maddi duran varlıkların satılması

Örnek: Alış maliyeti 40 000 TL. olan bir demirbaş, peşin bedelle 30 000 TL.'ye satılmıştır. Satış tarihinde demirbaşın 18 000 TL.'lik kısmı itfa edilmiştir.

100-KASA	33 000	
257-BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	18 000	
255-DEMİRBAŞLAR		40 000
391-HESAPLANAN KDV		3 000
649-DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR		8 000

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Maddi duran varlık yenileme fonunun ayrılması

649-DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR	8 000	8 000
549- <u>ÖZEL FONLAR</u> -MDV Yenileme Fonu		

Maddi duran varlık yenileme fonunun kullanılması

Örnek: İşletme, sattığı demirbaşın yerine 50 000 TL.'ye ve peşin bedelle yeni bir demirbaş satın almıştır. Demirbaşın hizmet süresi beş yıldır ve hurda değeri yoktur.

Amortismanlar eşit tutarlar yöntemine göre hesaplanmaktadır.

MADDİ DURAN VARLIKLAR

255-DEMİRBAŞLAR	50 000	
191-İNDİRİLECEK KDV	5 000	
100-KASA		55 000

549- <u>ÖZEL FONLAR</u>	8 000	
-MDV Yenileme Fonu		
770-GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	2 000	
257-BİRİKMİŞ		10 000
AMORTİSMANLAR		

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Maddi duran varlık yenileme fonunun kullanılmaması

549- <u>ÖZEL FONLAR</u>	8 000	
-MDV Yenileme Fonu		8 000
671-ÖNCEKİ DÖNEM GELİR VE KARLARI		

MADDİ DURAN VARLIKLAR

Amortismanına tabi maddi duran varlıkların sigorta tazminatı

Örnek: Elde edilme maliyeti 85 000 TL. olan bir bina yanmıştır. Sigortalı olan binanın yangın tarihinde 50 000 TL.'lik kısmı itfa edilmiş durumdadır. Sigorta şirketi, işletme lehine 48 000 TL.'lik sigorta tazminatı tahakkuk ettirdiğini bildirmiştir. İşletme yanan bina yerine yenisini almaya karar vermiştir.

MADDİ DURAN VARLIKLAR

127-DİĞER TİCARİ ALACAKLAR	48 000	
257-BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR	50 000	
252-BİNALAR		85 000
679-DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		13 000
679-DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	13 000	
549- <u>ÖZEL FONLAR</u>		13 000
-MDV Yenileme Fonu		